

de beschreven persoon zich gekant heeft 'tegen theologen die oneerlijk te werk gingen' (87). Herhaaldelijk heb ik me afgevraagd of wat meer afstand en een wat meer psychologische benadering soms niet verhelderend hadden kunnen werken. Indringend en ontroerend vond ik in dit verband de bondige schets van Haverschmidt. Moeilijk heb ik het daarentegen met de constatering dat de baptistische Feisser 'een groot historisch zelfbewustzijn' had omdat hij meende dat het eschaton nabij was. Wanneer men een of meer godsdienstpsychologen dit Lexicon eens in zijn geheel zou laten doornemen en hun bevindingen in een totaalanalyse zou laten vastleggen, dan zou dit wel eens tot een in menig opzicht betwist maar ongetwijfeld verrijkend inzicht kunnen leiden.

Onjuistheden heb ik in dit deel III nauwelijks gevonden. Nu zegt dit natuurlijk niet veel wanneer men een rooms-katholiek vakgenoot daarnaar laat zoeken. Maar ook waar het slechts drukfouten betreft zou het me niet verbazen, wanneer straks de lijst van corrigenda op dit deel nog weer kleiner zal blijken te zijn dan nu al inzake deel II het geval is. Een omissie en een vergissing vielen me op in één en hetzelfde artikel, gewijd aan J.M. Gerritsen. Over hem wordt opgemerkt dat hij gedurende vier jaar Hebreuws heeft gegeven aan het Zutfense gymnasium, maar nagelaten is te vermelden dat hij dit vele jaren langer ook aan de Deventerse zusterinstelling heeft gedaan. Ik weet dit laatste met zekerheid omdat ik in Deventer les van hem heb gehad. Verder kan deze begaafde en immense man, die in 1962 is overleden, niet - zoals staat aangegeven - in 1965 en toneelstuk in drie bedrijven hebben geschreven. Mijn bespreking mag niet afgesloten worden zonder nog eens een woord van waardering te hebben uitgesproken voor deze uitgave, die - ik herhaal wat ik tien jaar geleden heb vastgesteld - de indruk wekt een *monumentum aere perennius* te worden. Haar redactie en in het bijzonder de secretaris wens ik veel succes en sterkte toe bij de voltooiing van haar taak. Niet alleen om persoonlijke redenen hoop ik dit, ondanks de gesignaleerde problemen, nog te mogen beleven.

J.A. Bornewasser

Bilderdijs boekenwijsheid. Symposium 28-29 april 1988. Bijdragen over de veilingcatalogi van Bilderdijs bibliotheek, uitgegeven door M. van Hattum en J. Zwaan. Vereniging 'Het Bilderdijk-Museum', Amsterdam, 1989. 138 blz. f 25,-.

Het aardige van een symposiumbundel is dikwijls dat rond het gestelde thema een scala van visies en vondsten afkomstig van een veelzijdig gezelschap van specialisten wordt geboden, maar geen synthese die dat alles weer met elkaar verbindt. Voor de lezer is er dan de uitdaging de deelspecialismen samen te overzien, de nieuwe inzichten aan elkaar te